

заходи допоможуть зробити аграрний сектор України ще більш привабливим для потенційних інвесторів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua> .

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ СТАТИСТИЧНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Фурман Тарас Юрійович,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри бізнес-статистики та економічної кібернетики,
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Однією з найважливіших комплексних характеристик рівня соціально-економічного розвитку країни є оцінка якості життя її населення. Прогресивне людство виводить питання підвищення рівня якості життя населення на пріоритетне місце серед завдань політики соціально-орієнтованих держав в усіх сферах. Держава повинна забезпечити рівень життя, який би відповідав світовим стандартам та задовольняв би кожну людину.

Оцінка та вивчення якості життя є складним завданням, яке повинно враховувати всі сторони життя сучасного суспільства, в тому числі економічні, соціальні, демографічні, політичні, культурні, ідеологічні та інші аспекти. Ширина та комплексність поняття «якість життя», що має охопити всі сфери буття людини та суспільства в цілому, врахувати не лише об'єктивні, а й суб'єктивні чинники умов життя, ускладнюють проблеми визначення цієї категорії, виявлення чинників впливу та комплексного оцінювання якості життя. Тому можна вважати, що в сучасних умовах ця категорія перебуває в процесі становлення та в царині наукових дискусій.

У праці «Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація» І. Гукалова пропонує групування визначень цього поняття у розрізі розуміння філософії, економіки, соціології, соціальної екології та медицини [1]. Антологію визначень наводять та аналізують у своїх працях також Ю. Когатько [2], І. Романюк [3], А. Ярчук [4] та ін.

Аналіз визначень поняття «якість життя» дозволяє зробити висновок, що для її вимірювання та вивчення необхідно використовувати такі комплексні характеристики, які б відображали не лише умови життя, добробуту, комфорту, безпеки, доступності освіти, культури, медичного обслуговування та ін., а і рівень задоволення чи незадоволення матеріальних, духовних, культурних тощо потреб

людей. Тобто при оцінці якості життя необхідно комплексно враховувати як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники та компоненти її формування

Оцінка якості життя здійснюється як у межах країни для прийняття управлінських рішень щодо державного планування соціально-економічного розвитку, так і з метою проведення міжнародних порівнянь [5, с. 254]. Крім того, виділяють два напрями оцінювання якості життя за ціннісними установами: об'єктивний - дає можливість визначати якість соціального і фізичного навколишнього середовища реалізації потреб людей; суб'єктивний - дозволяє врахувати ціннісні установки (самопочуття, задоволеність життям, щастя та ін.) [6, с. 9]. Відповідно до такого підходу, можна виділити три типи показників якості життя: об'єктивні, суб'єктивні та інтегральні. З них об'єктивні індикатори найпоширеніші та описують умови життєдіяльності людини через аналіз рівня життя, рівня споживання, соціального благополуччя, результатів діяльності тощо. Суб'єктивні індикатори передбачають самооцінку людиною умов власного життя [5, с. 255].

Сьогодні в науці та практиці оцінки якості життя налічується понад 1200 різних методик та підходів [7]. М. Наумова, здійснивши аналіз найбільш поширених методик інтегральної оцінки якості життя, об'єднала їх в 11 груп, кожна з яких передбачає використання певного набору показників [5].

Найбільш поширеним підходом, що використовується при проведенні міжнародних зіставлень, є розрахунок індексу людського розвитку, введений Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй. При визначенні цього індексу використовують такі показники: 1) очікувана тривалість життя при народженні; 2) рівень грамотності населення (середнє число років навчання); 3) величина реального ВВП на одну особу населення. Перевагами цього методу є простота його використання.

Другим методом оцінки якості життя є визначення стандартів та якості життя (Standard of Living and Quality of Life) на підставі об'єктивних та суб'єктивних показників. При цьому об'єктивними показниками є: ВВП на одну особу населення, індекс споживчих цін, споживчий кошик, витрати домогосподарств, GFK кошик, рівень бідності, нерівність за доходами, індекс людського розвитку. Суб'єктивними - задоволеність життям і щастя, депривація, оптимізм щодо майбутнього, прожитковий мінімум, смертність, надання медичних послуг, рівень освіти, структура та щільність населення, соціально-економічна структура населення, показники нерівності та злочинності в районі, показники індивідуалістичних цінностей, можливість людей робити вибір, можливості вільного політичного вибору, економічного й особистого вибору [5, с. 256].

Наступною методикою є розрахунок індексу кращого життя, якій здійснює Організація економічного співробітництва і розвитку. Ця концепція враховує такі аспекти: доходи, праця, баланс роботи та особистого життя, здоров'я, освіта, житло, громадська активність, участь у суспільному житті, навколишнє середовище, безпека, задоволеність життям.

Якість життя, яке оцінюється оглядом Європейської якості життя (Second European Quality of Life Survey) враховує доходи, рівень життя та депривацію, суб'єктивне благополуччя, баланс роботи та особистого життя, сімейне життя,

забезпечення житлом і місцеве навколишнє середовище, здоров'я та охорону здоров'я, якість суспільства, освіту, навколишнє середовище, громадянську активність, безпеку, баланс роботи й особистого життя.

Індекс якості життя враховує показники: ВВП на одну особу населення, очікувана тривалість життя новонароджених, рейтинг політичної стабільності та безпеки, кількість розлучень на 1000 дорослих осіб в рік, громадське життя і активність спільнот, клімат і географічне розташування місць проживання, рівень безробіття, індекси політичної та громадянської свободи, співвідношення доходів чоловіків і жінок.

Міжнародний індекс щастя (Happy Planet Index) розраховується на підставі таких показників: 1) суб'єктивна задоволеність життям; 2) очікувана тривалість життя; 3) «екологічний слід».

Розрахунок Індексу процвітання (The Legatum Prosperity Index) враховує близько 80 різноманітних показників, які об'єднанні в такі групи: економіка, соціальна сфера, влада, підприємництво, охорона здоров'я, безпека, освіта та персональні свободи громадян у їх державах [5, с. 258].

Російський академік С. Айвазян запропонував визначати якість життя на макро- та макрорівнях з урахуванням якості населення, його добробуту, соціальної безпеки, якості навколишнього середовища, природно-кліматичних умов [8].

Отже, статистична оцінка якості життя населення ускладнюється багатогранністю цього поняття. При побудові системи показників якості життя необхідно враховувати як об'єктивні чинники його існування та розвитку, так і суб'єктивні оцінки задоволення його потреб. Актуальним залишається питання розробки інтегральних показників якості життя. Кожна з існуючих методи має переваги та недоліки.

Список використаних джерел

1. Гукалова І. В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація / І. В. Гукалова. - К. : ДП «Друкарня МВС України», 2009. - 346 с.

2. Когатько Ю. Л. Теоретико-методологічні підходи до визначення соціально-економічних категорій «рівень та якість життя населення» [Електронний ресурс] / Ю. Л. Когатько. - Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_8\(2\)_46](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_8(2)_46)

3. Романюк І. «Якість життя» як соціально-економічна категорія та об'єкт статистичного дослідження [Електронний ресурс] / І. Романюк. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2014_4_20

4. Ярчук А. В. Сутність поняття якості життя населення [Електронний ресурс] / А.В. Ярчук. - Режим доступу : <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/2917/2956>

5. Наумова М. А. Огляд сучасних методичних засад вимірювання якості життя [Електронний ресурс] / М. А. Наумова. - Режим доступу : <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/2894/2933>

6. Вимірювання якості життя в Україні. Аналітична доповідь / Е. М. Лібанова, О. М. Гладун, Л. С. Лісогор та ін. - К., 2013. - 50 с.

7. Бікулова Д. У. Методичні підходи до оцінювання якості життя людини: зарубіжний та вітчизняний досвід / Д. У. Бікулова // Бізнес-інформ. - 2014. - № 3. - С. 225-230.

8. Айвазян С. А. Анализ качества и образа жизни населения / С. А. Айвазян ; Центральный экономико-математический ин-т РАН. - М. : Наука, 2012. - 432 с.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕНТАБЕЛЬНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Ющенко Надія Леонідівна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,

Чернігівський національний технологічний університет

Важливим завданням сучасного менеджменту є пошук ефективних методів управління, що сприяли б сталому підвищенню прибутковості суб'єктів господарювання, забезпеченню їх життєдіяльності та конкурентоспроможності в умовах динамічних змін, що відбуваються в сучасному світі.

За даними Державної служби статистики [1], більше 30% підприємств в Україні одержували збиток упродовж 2010-2014 рр., у 2015 р. і 2016 р. таких було 27% (табл. 1, рис. 1). Зазначимо, що дані, починаючи з 2014 р.. подано без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Таблиця 1

Динаміка частки збиткових підприємств в Україні

(% до загальної кількості підприємств)

Період часу	З урахуванням фінансових результатів до оподаткування підприємства, що одержали		З урахуванням чистого прибутку (збитку) підприємства, що одержали	
	прибуток	збиток	прибуток	збиток
I півріччя 2017 р.	68,8	31,2	68,1	31,9
2016 р., усього, у т. ч.	73,4	26,6	73,0	27,0
- великі підприємства	65,8	34,2	-	-
- середні підприємства	76,1	23,9	-	-
- малі підприємства, у т.ч.	73,3	26,7	-	-
- мікропідприємства	72,3	27,7	-	-
2015 р., усього, у т. ч.	73,7	26,3	73,3	26,7
- великі підприємства	55,7	44,3	-	-
- середні підприємства	71,1	28,9	-	-
- малі підприємства, у т.ч.	73,9	26,1	-	-
- мікропідприємства	73,6	26,4	-	-
2014 р., усього, у т. ч.	66,3	33,7	65,5	34,5
- великі підприємства	51,8	48,2	-	-